

Nr 210

Av herr Ståhl m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning
om anslag till Bidrag till Bergsskolan i Filipstad m. m.

I en motion vid fjolårets riksdag framhölls, att järnhanteringen som bekant är en av vårt lands basnäringar. I järnverken och ferrolegeringsverken sysselsättes tillsammans ca 44 000 personer, och produktionens saluvärde överstiger 2 miljarder kr.

Järnhanteringen är dessutom en av vårt lands snabbast expanderande näringsgrenar. På tjugo år — mellan 1937 och 1957 — har produktionen ökat med 120 procent. Utvecklingen pågår alltjämt i snabbt tempo. 1955 års långtidsutredning räknar med en ytterligare 60-procentig ökning av den svenska stålproduktionen fram till 1965.

För utbildning av järnhanteringsingenjörer på mellanstadiet finnes endast en läroanstalt i hela landet. Det är Bergsskolan i Filipstad, som drives av en särskild stiftelse, vilken åtnjuter bidrag dels från staten, dels från Jernkontoret. Däremot finnes det icke vid något av landets ca 20 tekniska gymnasier någon för järnhanterings behov avpassad metallurgisk utbildningslinje. Vid Bergsskolan finnes också en gruvteknisk och bergskemisk linje.

Bergsskolan grundades år 1830. Jernkontoret började redan efter några år att stödja skolan. Statsbidrag har utgått sedan år 1874, till en början med ca 75 procent av kostnaderna. Under hela 1920-talet uppgick statsbidraget till i genomsnitt drygt 60 procent av kostnaderna. Därefter skars det ner, så att det i mitten av 1930-talet låg vid ca 42 procent, och har nu reducerats till ca 35 procent. Jernkontorets nettoutgifter för Bergsskolan har från år 1936 ökat från ca 30 000 kronor om året till ca 161 000 kronor år 1958, medan statsbidraget under samma tid ökat från 21 500 kronor (41 procent) till ca 91 000 kr (36 procent).

Inom Jernkontorets fullmäktige har vid upprepade tillfällen många röster höjts för en avveckling av kontorets engagemang i Bergsskolan. Orsakerna därtill har varit dels att de ständigt stigande kostnaderna för Bergsskolan alltför hårt inkräktat på vad många av delägarna anser vara det primära i Jernkontorets verksamhet, nämligen en alltmer intensifierad järnbruksforskning, dels att man med fog betraktar den tekniska undervisningen för ingenjörer av fackskole- och gymnasietyp som en rent statlig angelägenhet.

Härvid har man också uppmärksammat, att de vid Bergsskolan utbildade teknikerna ingalunda enbart kommer järnhanteringen till godo. I själva verket förhåller det sig så, att medan Jernkontoret under åren 1936—1957

svarat för 60—65 procent av Bergsskolans kostnader, har av de under samma tid utexaminerade bergsskoleingenjörerna endast ca 58 procent tillförts järnhanteringen, medan de återstående 42 procenten anställts vid företag utanför denna hantering, främst gruvor, metallverk och mekaniska verkstäder.

Från Jernkontorets sida har å andra sidan framhållits, att man alltjämt önskar bistå skolan i dess verksamhet, om endast en överenskommelse kan träffas med statsmakterna, som för Jernkontoret blir ekonomiskt mindre betungande än den nuvarande anordningen.

Från Bergsskolan har utgått en lång rad märkesmän inom svensk järnhantering. Ett utmärkande drag har vidare varit, att skolan sökt bereda möjligheter till fortsatt teoretisk och praktisk utbildning åt mogen och redan yrkesverksam ungdom. Den är i hög grad en utbildningsanstalt för den långa vägens män och fyller därmed, såvitt vi förstår, en viktig skolpolitisk uppgift.

Såväl från järnhanterings- som från Jernkontorets sida har vid upprepade tillfällen önskemål framställts om att språkundervisning skulle upptagas i undervisningsplanen, vilket icke varit möjligt inom den hittillsvarande tvååriga utbildningstiden.

Det förslag till ny kursplan, som framlagts av skolans ledning, tar hänsyn till dessa önskemål. Undervisning kommer att införas i svenska, engelska, tyska och samhällslära. Men ett genomförande förutsätter andra bidragsprinciper än som nu gäller för skolan.

I Jernkontorets framställning till Kungl. Maj:t har uttryckts det önskemålet, att för Bergsskolan skulle gälla samma statsbidragsgrunder, som gäller för textilinstitutet i Borås och för Lennings textiltekniska institut i Norrköping. Detta förslag har även upptagits och tillstyrkts av kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning. (Se bil. 10 till statsverkspropositionen år 1960, åttonde huvudtiteln.)

Då vad som här anförts äger samma giltighet i år som i fjol får vi hemställa,

att riksdagen ville besluta att statsbidraget för upprätthållande av Bergsskolan i Filipstad för nästa budgetår måtte utgå med sammanlagt 223 344 kronor.

Stockholm den 26 januari 1960

Manne Ståhl

Aug. Spångberg

Harry Wahrendorff

Arvid Andersson

i Ryggestad